

DOI 10.36074/grail-of-science.17.02.2023.004

СПЕЦИФІКА ТА ОСОБЛИВОСТІ АГРОТУРИСТИКИ (СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ) В ПОЛЬЩІ

Худик Наталія Іванівна 

викладачка кафедри туризмознавства і краєзнавства

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,
Україна

Анотація. У статті розглянуті основні принципи, особливості та специфіка організації та ведення агротуристики (сільського туризму) в Польщі, опираючись на особливості державної політики в галузі та економічні аспекти розвитку. Сільський туризм є особливою формою туризму завдяки якій можна вирішити велику кількість проблем пов'язаних з розвитком села та депресивних регіонів в поєднанні із задоволення потреб туристів, зацікавлених у відпочинку у сільській місцевості. Популярності серед туристів у Європі сільський туризм набув в середині XIX ст. Країни Європи і сьогодні вбачають в сільському туризмі основу економічного підйому своїх сільських територій.

Ключові слова: агротуристика, сільський туризм, Польська організація туристична (POT), агросадиба, категоризація.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку туризму сільський туризм стрімко розвивається та займає лівову частку туристичної індустрії країн світу. Перш за все, це пов'язано з активним поширенням нетрадиційних форм відпочинку, популяризацією ідей серед туристів щодо екологізації життя та пошуком шляхів розвитку депресивних регіонів, зокрема села. Сільський туризм є важливим фактором вирішення соціально-економічних проблем сільської місцевості. Однією з країн, де сільський туризм активно розвивається та підтримується на державному рівні є Польща.

В Польщі агротуристика (сільський туризм) - форма відпочинку в умовах, близьких до сільської місцевості. Ця форма туризму включає в себе різні послуги, починаючи від розміщення, шляхом часткового або повного дня проживання з харчуванням, рибалка, верхова їзда, участь в роботі на фермі [1].

В законодавстві Польщі є чітка відмінність між поняттям та принципами ведення сільського туризму від туристичних послуг, які можуть надаватися у сільській місцевості і відносяться до підприємницької діяльності. Власне надання послуг сільського туризму в польському законодавстві не належить до підприємницької діяльності. Тому, доходи від надання таких послуг звільнені від оподаткування (податок на додану вартість). Цей фактор є основним якщо говорити про державну підтримку розвитку сільського туризму в країні. Крім

того, польське законодавство звільняє від оподаткування доходи отримані від надання нічліжних послуг агротуристам за умов якщо:

- кімнати, які здаються відпочиваючим знаходяться у будинку, де проживає сільська родина, а не в окремії, облаштованій для туристів будівлі;
- будинок, в якому здаються кімнати для туристів є частиною сільського господарства;
- кімнати винаймають власне туристи а не сезонні працівники чи треті особи;
- в житловому будинку кількість кімнат, що здаються відпочивальникам не перевищує п'яти;
- житловий будинок знаходиться на сільській території.
- Згідно законодавства є і певні вимоги до будинків господарств, які надають послуги сільського туризму. Основні з них:
 - на 15 відпочивальників повинен бути один санітарний вузол з проточною водою;
 - якщо кімната орендується на одну-дві особи, вона повинна бути площею не менше 12 метрів квадратних;
 - визначено мінімальний перелік меблів;
 - в кімнатах повинно бути електричне освітлення;
 - кімнати, які здаються не тільки влітку, повинні оснащуватися опалювальними пристроями.

Що стосується персоналу, то в законодавстві Польщі не передбачено спеціальних санітарних вимог до персоналу, який надає послуги сільського туризму. Проте, на вимогу відпочиваючих потрібно надати медичну довідку про стан здоров'я. Особливо, це стосується осіб, які беруть участь у приготуванні їжі або заміні постільної білизни.

Оскільки, Польща є країною Європейського Союзу, то і рівень контролю за якістю послуг в сфері сільського туризму відповідає стандартам ЄС. В Польщі нараховується близько 50 різних агротуристичних асоціацій. Вони можуть бути поділені за своєю специфікою на підгалузі. Наприклад, асоціація з агротуризму на фермах, асоціація еко-туризму, кінного туризму тощо. В Польщі ведуть свою діяльність в сфері сільського туризму приблизно 8000 агросадиб.

До послуг харчування в агросадибах не застосовуються норми законодавства, які регулюють рівень та якість послуг громадського харчування, оскільки продукти споживання виготовляються, зберігаються і споживаються тільки у власному домашньому господарстві і є такими, що задовільняють власні потреби. Проте, оскільки цими продуктами харчуються не тільки власники агросадиб, то впорядковується спеціальний нормативний акт для встановлення певних мінімальних норм та правил харчування туристів в агросадибах.

Вимоги та норми пожежної безпеки та експлуатації житлових будинків, які використовуються для надання послуг у сільському туризмі є загальними протипожежними правилами.

Згідно польського законодавства господарі агросадиб повинні реєструвати усіх відпочивальників у спеціальному журналі. Оскільки заподіяння шкоди, невиконання або неналежне виконання умов договору, який

укладається між відпочивальником та власником агросадиби, може стати причиною настання цивільної відповідальності. Така відповідальність реалізується через відшкодування вартості заподіяних збитків. У договорі між відпочивальником та господарем агросадиби визначаються взаємні права та обов'язки сторін [2].

Страховання майна власника агросадиби та майна, що використовується у процесі надання послуг сільського туризму здійснюється згідно чинного законодавства без жодних особливостей. Те саме стосується і страхування ризиків та відповідальності.

Власникам агросадиб не потрібно отримувати дозволів від органів влади для ведення своєї діяльності. Так само вони звільнені від юридичної реєстрації в органах місцевого самоврядування. Проте формально вони мають повідомити місцеву владу про початок ведення своєї діяльності у сфері сільського туризму.

Законодавство Польщі передбачає реєстрацію фізичних осіб у місцях їх постійного а також тимчасового проживання. У в'язку з цим, господар повинен вести спеціальний журнал реєстрації в який заносить особисті дані громадянина та ідентифікаційні ознаки документа, що засвідчує особу, а також час прибуття та вибуття відпочиваючих з господарства. Встановлений спеціальний порядок реєстрації іноземців

В Польщі з 1997 р. діють принципи класифікації та категоризації об'єктів, що надають послуги ночівлі в сфері сільського туризму. Їх запровадила федерація сільського туризму «Гостинні господарства». Завдяки цій категоризації зросла якість послуг, що пропонуються у селі. Здійснення категоризації агросадиби є добровільною. В свою чергу вона має багато переваг, оскільки категоризовані садиби надають якісні послуги, що приваблює туристів. Крім того, категоризована садиба має право розмістити інформацію про свої послуги в рекламних матеріалах федерації. Щоб здійснити категоризацію господарю достатньо подати письмовий запит у Польську федерацію сільського туризму «Гостинні господарства».

Категорії, що присвоюються господарствам сільського туризму, відрізняються кількістю сонечок на знаку федерації. Вища категорія відповідає більшій кількості сонечок. Максимально можна отримати три сонечка тобто III категорію. Категоризована агросадиба має право використовувати знак Польської федерації сільського туризму «Гостинні господарства» терміном на два роки.

Прикладом для інших країн є і маркетингові кампанії щодо просування послуг сільського туризму в Польщі. Велику роль у популяризації відпочинку на селі відіграє державна установа – Польська Організація Туристична (POT). Вона має свої представництва у 14 країнах світу. Завдяки цьому проводяться численні рекламні заходи, тренінги, семінари тощо в тому числі і для залучення потенційних партнерів; друкуються рекламні публікації, буклети та каталоги з агротуристичними послугами. Характерним є те, що каталоги та буклети містять конкретну, практичну інформацію про ціни, адреси, категорії агроосель та розроблені для всіх територіальних рівнів: груп воєводств, воєводств, ґмін і навіть окремих сіл [3].

Для популяризації сільського туризму в Польщі реалізовується безліч програм, зокрема і ті, які фінансуються Європейським Союзом у рамках підтримки сільських регіонів Європи. До прикладу, програма «Виявлення, поширення і просування передового досвіду в туризмі в сільській місцевості – продовження». В її рамках в 2018-2019 рр. Польська організація туристична проводила конкурс «У селі найкраще» завданням якого було просування передового досвіду ведення туризму в сільських районах.

Варто відмітити, що і державна політика має досить велике значення в популяризації туризму на сільських територіях Польщі. За сприяння уряду Польщі було проведено безліч програм для просування внутрішнього туризму, в тому числі і сільського туризму. Наприклад, успішно реалізована програма «Польща: побач більше – вихідні за півціни», сприяла активізації внутрішнього туризму. Так у 2017 році проектом було охоплено 100 тис. внутрішніх споживачів, що призвело до зростання чисельності внутрішніх туристів та посилило вплив туризму на економіку країни. Ще одне завдання такого роду проєктів – продовження туристичного сезону та промоція туризму на вихідні серед поляків у низький сезон [4].

Велика увага в Польщі приділяється роботі пов'язаній з просуванням послуг сільського туризму у низький сезон. Відомо, що агротуристичні об'єкти найбільш відвідувані у літні місяці (липень-серпень). Тому, проєкт «Відпочивай на селі» (2016 р.) мав на меті залучити туристів у сільську місцевість ще й восени. Його головне завдання це створення іміджу сільських територій, як таких що пропонують різноманітну і цілорічну палітру розваг.

Одним з важливих засобів маркетингу в сфері сільського туризму Польщі є створені мобільні додатки до смартфонів та планшетів, які водночас є і туристичними путівниками, і навігаторами, і програмами для планування подорожі (Poland.Travel, Thetripplanner, GuideWithMe, MapofPoland, Poland A GuidetoMajorCities, CastlesofPoland, SkiRaport).

Агротуризм просувається і на численних туристичних ярмарках (близько 15 на рік) [5].

Отже, нині у Польщі в розрізі регіонів агротуризм розвивається дуже нерівномірно. Найбільшого розвитку сільський туризм набуває в гірській місцевості та в Помор'ї. Основними причинами такої нерівномірності є: природна диференціація країни; економічна нерівномірність розвитку регіонів; історичне минуле; географічне положення (міра віддаленості від основних транспортних комунікацій); традиції відпочинку.

Поряд з передовим досвідом ведення агротуристички у Польщі існує і ряд недоліків в цьому сегменті туристської індустрії. Зокрема, мала кількість типових агротуристичних господарств; стратегічна зорієнтованість окремих регіонів на приймання німецьких туристів; недостатній зв'язок матеріальної бази сільського туризму із селом, сільським господарством, з традиційною архітектурою та інтер'єрами; агротуристичний продукт, що пропонується польськими господарствами, часто зводиться тільки до ночівлі та харчування.

Проте, завдяки постійно зростаючому попиту серед туристів та активній політиці держави, сільський туризм у Польщі зазнає якісного і кількісного рівня

свого розвитку. Сільський туризм для країни і досі є джерелом розвитку для депресивних у виробничому і ресурсному значенні регіонів.

Список використаних джерел:

- [1] Дзудзяк О.А. (2013). Порівняльна характеристика розвитку сільського зеленого туризму (агротуристички) в західних регіонах України та прикордонних регіонах Польщі. Вилучено з: https://tourlib.net/statti_ukr/dudziak.htm.
- [2] Гоблик, В.В., Щербан, Т.Д. (2016). Регулювання діяльності у сфері сільського зеленого туризму: досвід Європи. *Економіка і суспільство*, (3), 27–29.
- [3] Ніколайчук, О. (2020). Політика туристичного брендингу для просування національного туристичного продукту: досвід країн Центрально-Східної. *Галицький економічний вісник*, (2), 64–77.
- [4] Ісаєнко, В.М., Ніколаєв, К.Д., Бабікова, К.О., Білявський, Г.О., Смирнов, І.Г. (2014). Стратегія сталого розвитку (туристична галузь). Видавництво Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.
- [5] Світовий досвід організації сільського туризму. (2009). Громадська організація «Одеська обласна сільськогосподарська дорадча служба», «Центр розвитку та правової підтримки села».